

Bu yazı ve öteki yazıların kaynağı→

<https://kavramsalmakaleler.net.tr>

EN-GELLERİN ÇÖZÜMÜ İÇİN, DOĞRU BAKIŞ AÇISIYLA BAKMAK KOLAY

(Bakış açısı= paradigma = zihin haritası = kavramlar çerçevesi = değerler dizisi = yargılar dizisi .)

(Stephen Covey'in yazısından alıntılar, eleştiriler, düzenlemeler vardır.)

1.Örnek Olay: Stephen Covey şöyle yazmış; Önemli bir toplantıda yanındakiyle başıra çağıra konuşan bir kişi garibinize gidiyorsa, bakış açınızı (paradigmanızı) değiştirip düzenlemeden onu değerlendirdiğiniz için, belki siz yanılıyorsunuzdur. Covey'in konuşmasını dinlemeye gelen annesi, arka sırada oturan 2 kişinin toplantı boyunca sürekli konuştuklarını görerek, rahatsız olmuş ve oğlumu küçümsüyorlar diyerek de üzölmüş. Molada oğluna, rahatsızlığını belirtmiş. Oğlu, "Anne o adam Finlandiyalı, burada simultane tercüme yok, mecburen tercümanı yanına oturttuk", demiş.(Covey, burada uyuşturmaya yönelik bir örnek vermiş.Gürültüye müsaade edilmemesi gerekir.Gürültü yapan birinci defada uyarılır, yinelediğinde toplantıdan çıkarılır.)

2.Örnek Olay: Stephen Covey şöyle yazmış; Bir baba trende giderken, 3 evladıyla oturup, sürekli ağlayan çocuklarına hiç , susun demeden yolculuğa devam ettiğinde; siz ona ne gamsız adam, diyebilirsiniz. Ama sorsanız, onlar hastaneden

geliyorlardır ve bir saat önce çocukların anneleri ölmüştür ve eve dönüyorlardır. (Covey, burada da uyuşturmaya yönelik bir örnek vermiş.Yapılması gereken, yanıtız kalmak değil, sakın olunmasını istemek veya olmazsa başka bir vagonda boş yer aramak olabilir.)

Başkalarının düşünce ve davranışları hakkında ay-irt edişte(yar-gıda) bulunurken, elimizdeki veriler bazen yeterli olmuyor(Bazen de bazı şeyleri bilebiliriz). Karşımızdakinin davranışların nedenini bilmeden, yanlış ay-irt edişlere varmayalım. Bu örnekler; aynı bilgiye farklı bakış, bizim davranışlarımızı belirler, diye özetlenebilir. Buradan yola çıkarak, en-gellerin çözümü için, bakış açısını (paradigmayı) doğrultuşun, dizgeleyişin(düzenleyişin) gereği vurgulanıyor.(Bazen de bakış açımız bütünüyle yanlış olmayabilir). Einstein'ın bir sözü şöyle: "Karsılaştığımız en-gelleri çözmek için, o en-gelleri oluşturduğumuz düşünce düzleminde kalmayalım." (Yani var olan çerçeveyi-duvarları aşmak gerekir). "Engellerin içinde kaybolmayanlar", yerine, bakış açısını doğrultanlar, en-gellere ay-rımlı(farklı) biçimde yaklaşabilenler, o en-geli aşım olanağını da yakalayabiliyorlar. Zaten en-gellerimizi(sor-unlarımızı), doğru(dürüst) dostlarımızla paylaşmamızın nedenlerinden biri de, farklı bir bakışın, bize farklı davranabilme kapısı aralama olasılığı değil midir? Yalnız, görüş alışverişinde bulunurken, ay-irt edici, gereken yerde sor-gulayıcı olalım. En-gellerin(sor-unların) çözümü için, doğru bakış açısıyla bakmak, kendimizi karşımızdakinin yerine koymak, önemlidir. Karşımızdakinin isteği iyi de olabilir, kötü de olabilir. Aslında: hayatımızın, başarımızın, mutluluğumuzun belirlenişiyile; bizim kendi duy-gu→düş-ünce→ay-irt ediş→davranışlarımız

arasında bağlantı var. Karşılaştığımız her şeyle, onlara verdiğimiz yanıt arasında geniş bir hareket alanı vardır. Doğru yolu, Kuran'ın "aslı" ve "doğru" tercümelemleri gösteriyor. kuranmeali.com

En-gellere, sürekli olarak bakış açısını değiştirmeyelim, öyle çözüm aramayalım. Çünkü bazen karşıımızdakiinin niyeti kötü olabilir ve bunu hoş görmemek gerek. Gerektiğinde uyanık olalım, öyle uyuşukluk olmasın. Doğru bakış açısı yakalanmışsa bunun değiştirmeyelim. Covey, yukarıda hep iyi niyetler(istekler) üzerine örnekler vermiş. Kötü niyetler üzerine veya nötr(yansız) durumlar üzerine de örnekler verilebilir.

DÜŞÜNCELERİN VE OLAYLARIN HAKİKİ YÜZÜNÜ GÖRMEK İÇİN

Yanlış ay-ırt edişler(yar-gılar), bir şeyin doğru veya yanlış olduğunu varsaymamızla başlıyor.

Prof.Dr. Süleyman Ateş: "Önyargı - ön kabul, hidayetin(doğru yolu görmenin) ve hak-ikati algılayışın önündeki en büyük engeldir. Kuran ince ince düşünmeyi emrediyor."

Einstein: "Önyargıları yıkmak, atomu parçalamaktan daha zormuş" demiştir. Oysa ki doğru önay-ırt edişler(önyargılar) da olabilir.

Melih Arat: "Yenilikçiliğin ve öğrenmenin önündeki en büyük engel, önyargılar ve genellemelerdir. Önyargılar ve genellemeler de, aslında başkaları tarafından, okul, medya ve eş-dost tarafından kafamıza pompalanmıştır. Önyargıları ve genellemelerine bağımlı olan insanlar başkalarının söylediklerini duymazlar; sadece

kendi kafasındaki yargılara uygun olan sözleri duyarlar.” . Böyle olmaması gerek.Doğrusunu yapmak gerek.

İnsan önay-ırt edişleri(önyargıları) olmadan düşünemez. Her insanın önay-ırt edişleri vardır. Yalnız, işin sırrı: önay-ırt edişlerden bağımsız, geniş düşünmektir.

Dostlarımızı-düşmanlarımızı ay-ırt edelim. Dostlarımızı ve düşmanlarımızı Kuran ayetlerinin “aslı” açıklıyor. Dost, yar-dımcı demektir. Düşman, ez-iyet tasarlayan demektir.